

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN

POVJERENSTVO ZA IZRADU PREPORUKA ZA IZRADU I
MENTORIRANJE ZAVRŠNIH I DIPLOMSKIH RADOVA FAKULTETA
ORGANIZACIJE I INFORMATIKE

FOI: PREPORUKE CITIRANJA I REFERENCIRANJA PRIMJENOM STILA REFERENCIRANJA APA

STUDENI 2017.

Referencirati kao:

FOI: Preporuke citiranja i referenciranja primjenom stila referenciranja APA (2017, studeni). Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike, Varaždin.

Sadržaj

UVOD	1
CITIRANJE I PARAFRAZIRANJE	1
Citiranje (direktno navođenje)	1
Parafraziranje	2
Grupacija kao autor	3
Referenciranje na više izvora	3
Citiranje sekundarnog izvora	4
CITIRANJE I REFERENCIRANJE KNJIGA	4
Knjiga s jednim autorom	5
Knjiga s dva autora	5
Knjiga s tri, četiri ili pet autora	5
Knjiga sa šest ili više autora	6
Poglavlje u uredničkoj knjizi	6
CITIRANJE ČLANAKA IZ STRUČNIH I ZNANSTVENIH ČASOPISA	6
Članak u časopisu s jednim autorom	7
Članak u časopisu s tri ili više autora	7
Članak s više autora i istom godinom izdanja	7
IZVORI S INTERNETA	8
SOFTVER I APLIKACIJE	12
STANDARDI I SMJERNICE	12
RJEČNIK I ENCIKLOPEDIJA	13
SLIKE (ILUSTRACIJE, FOTOGRAFIJE, MAPE, GRAFIKONI)	15
ZAKON (STATUT / PRAVILNICI)	17
NOVINE	17
BROŠURA (S AUTOROM / BEZ AUTORA)	18
KONFERENCIJSKI RAD (TISKANI / ON LINE)	18
DOKTORSKA DISERTACIJA, MAGISTARSKI, SPECIJALISTIČKI, DIPLOMSKI ILI ZAVRŠNI RADOVI (TISKANI / ON LINE)	19
Napomena u vezi korištenja softvera za referenciranje	19
Popis literature	20

UVOD

Pri pisanju završnih i diplomskih radova, ali i svih ostalih oblika stručnih i završnih radova, potrebno je ispravno koristiti citiranje i referenciranje korištene literature. Prilikom referenciranja koriste se standardizirani stilovi za označavanje izvora informacija koji se koriste u radu. Razvijeno je stotinjak stilova referenciranja, a ovdje se prikazuje **APA stil**. APA je akronim od American Psychological Association. Dva su glavna dijela referenciranja: (i) navođenje u tekstu; naznačavanje izvora informacija koji su se koristili u tekstu, (ii) popis literature; sadrži detalje o svemu što je citirano, a nalazi se na kraju rada.

U popisu literature trebaju se naći sva djela koja su citirana u samom radu. Popis korištene literature treba se nalaziti na kraju rada, a pravilno sastavljen popis literature važan je za kredibilitet samog rada. Bibliografija u odnosu na popis literature može sadržavati i ona djela koja su korištena u pisanju rada, ali nisu direktno citirana. Za izradu završnih i diplomskih radova **preporuka je koristiti *Popis literature***.

Pravila kod sastavljanja *Popisa literature* prema APA stilu:

1. Popis literature mora biti složen abecednim redom prema prezimenu autora.
2. Ako je više radova istog autora, potrebno je složiti popis od najnovijeg rada prema starijem radu.
3. Ako rad nema autora, rad se pomiče na poziciju u abecednom redu prema prvoj najznačajnijoj riječi u naslovu.
4. Svi citirani radovi (knjige, članci, web stranice i dr.) moraju biti navedeni zajedno u jednom popisu literature, u skladu s abecednim redoslijedom.
5. Naslove knjiga, nazive časopisa, te naziv web dokumenta potrebno je označiti kosim pismom (*kurziv* ili *italic*).
6. Elementi citiranog rada (naslov, naziv časopisa itd.) trebaju biti odvojeni točkom.
7. U popisu literature izvori se navode bez rednih brojeva, no zbog toga se svaki izvor oblikuje s visećom uvlakom (*hanging*).

CITIRANJE I PARAFRAZIRANJE

Prilikom navođenja tuđeg rada treba voditi računa o načinu na koji ćemo to učiniti u tekstu. Pri tome razlikujemo **citiranje** ili direktno navođenje (preuzimanje teksta iz drugih izvora od riječi do riječi), **parafraziranje** (prepričavanje teksta iz drugih izvora vlastitim riječima) i **interpretiranje** (tumačenje tuđih koncepata, mišljenja, nalaza, zaključaka i slično na vlastiti način, tj. dodavanje vrijednosti radu drugih) (Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić, Pološki Vokić, 2010, str. 170).

Citiranje (direktno navođenje)

Citiranje treba koristiti rijetko, kada se nešto naglašava u radu. Citat se treba kopirati direktno kako je napisan u izvornom radu, uključujući i eventualne greške.

Prema APA stilu razlikujemo kratak i dugi citat. Kratak citat ima manje od 40 riječi, a duži citat – više od 40 riječi.

Primjer kratkog citata:

„Uspješnost studiranja na fakultetima do sada je uglavnom istraživana u cilju pronalaženja prosječnih ocjena, duljine studiranja i sličnih pokazatelja, dok čimbenici koji utječu na postizanje uspjeha nisu dovoljno istraženi.“ (Zekić-Sušac, Frajman-Jakšić, Drvenkar, 2009, str. 315).

U popisu literature:

Zekić-Sušac, M., Frajman-Jakšić, A., Drvenkar, N. (2009). Neuronske mreže i stabla odlučivanja za predviđanje uspješnosti studiranja. *Ekonomski Vjesnik/Econviews: Review of contemporary business, entrepreneurship and economic issues*, 22(2), 314-327.

Citati od 40 riječi i više (ili više od 5 redaka teksta) ne zahtijevaju stavljanje navodnih znakova. Cijeli citat treba biti uvučen u odnosu na ostatak teksta. Preporučamo da font pri tome bude smanjen u odnosu na ostatak teksta (1-2 pt). Na kraju se navodi prezime autora i godina izdanja, a sve to nakon točke kojom je završen citat.

Primjer dužeg citata (uz rečenicu pojašnjenja prije citata):

Autori komentiraju model na sljedeći način:

Potencijalne koristi modela koji će uspjeti s velikom točnošću predvidjeti uspješnost studenta i ekstrahirati ključne čimbenike uspješnosti velike su, no model dobiven u ovom radu tek je početak za dublje istraživanje ove problematike. Model je nužno poboljšati i prilagoditi potrebama korisnika, tj. ustanove koja s pomoću modela uspješnosti želi donositi odluke o primanju studenata ili učenika u svoju ustanovu, ali i planiranju strategijskog razvoja studijskih programa. (Zekić-Sušac, Frajman-Jakšić, Drvenkar, 2009, str. 325)

U popisu literature:

Zekić-Sušac, M., Frajman-Jakšić, A., Drvenkar, N. (2009). Neuronske mreže i stabla odlučivanja za predviđanje uspješnosti studiranja. *Ekonomski Vjesnik/Econviews: Review of contemporary business, entrepreneurship and economic issues*, 22(2), 314-327.

Parafraziranje

Iako je parafraziranje prenošenje tuđih ideja svojim riječima, također zahtijeva navođenje izvora informacija. Prilikom citiranja u tekstu, navodi se ime autora (ili urednika) i godina publikacije.

Citiranje u tekstu:

Graunke i Woosley (2005) navode da je poboljšanje akademskog uspjeha jedan od najvećih izazova visokog obrazovanja.

U popisu literature:

Graunke, S. S., & Woosley, S. A. (2005). An exploration of the factors that affect the academic success of college sophomores. *College Student Journal*, 39(2), 367

Ako rad ima 3, 4 ili 5 autora, prvi put se navode svi autori, a dalje samo prezime prvog autora i oznaka „i ostali“ oznaku da postoje i ostali (*et al.* je latinska oznaka za *et altera*, koja znači "i ostali"). Moguće je da se za publikacije pisane na hrvatskom jeziku koristi *i ostali*, *ili i sur.*, a za publikacije na engleskom latinski izraz *et al.* Odabir prepuštamo dogovoru mentora i studenta.

Citiranje u tekstu:

Slanger, Berg, Fisk i Hanson (2015) istražuju motivacijske faktore koji vode akademskom uspjehu. Slanger i ostali (2015) pronalaze korelaciju između percipirane težine studija i prosjeka ocjena.

U popisu literature:

Slanger, W. D., Berg, E. A., Fisk, P. S., & Hanson, M. G. (2015). A Longitudinal Cohort Study of Student Motivational Factors Related to Academic Success and Retention Using the College Student Inventory. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 17(3), 278-302.

Ako rad ima više od šest autora, tada se i u prvom navodu, i u svim ostalima, navodi samo prezime prvog autora uz oznaku „i ostali“.

Grupacija kao autor

Autor teksta može biti određena grupacija. Imena grupa koje su autori nekog teksta (npr. korporacije, vladine agencije,...i sl.) obično se navode punim imenom svaki put kada pišu u tekstu. Imena nekih grupa (npr. Vladinih agencija) se punim nazivom pišu kod prvog pojavljivanja, a akronimom kod svakog slijedećeg. Prilikom odluke da li će se uvijek pisati puni naziv ili ne, treba se voditi pravilom da se daje dovoljno informacije čitatelju da pronađe izvor u popisu literature bez problema.

Citiranje u tekstu:

Prvo citiranje u tekstu:

Republika Hrvatska ističe obrazovanje kao svoj razvojni prioritet (Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MOZ], 2017).

Drugo i sva ostala pojavljivanja:

Hrvatska mora postati otvoreno društvo za postizanje razine visokorazvijenih zemalja (MZO, 2017).

U popisu literature:

Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO]. (2017). *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije*. Preuzeto s http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2364.html

Referenciranje na više izvora

Više autora može dati sličnu informaciju, pa se referenciramo na više od jednog izvora za istu informaciju. U takvim slučajevima sve izvore navodimo po abecednom redu, unutar zagrada, odvojeno točka zarezom.

Citiranje u tekstu:

Tehnike rudarenja podataka postižu veću točnost u odnosu na klasične statističke tehnike u domeni obrazovanja (Gorr, Nagin i Szczypula, 1994; Hardgrave, Wilson i Walstrom, 1994).

U popisu literature:

Gorr, W. L., Nagin, D., & Szczypula, J. (1994). Comparative study of artificial neural network and statistical models for predicting student grade point averages. *International Journal of Forecasting*, 10, 17–34.

Hardgrave, B. C., Wilson, R. L., & Walstrom, K. A. (1994). Predicting graduate student success: A comparison of neural networks and traditional techniques. *Computers and Operations Research*, 21, 249–263.

Citiranje sekundarnog izvora

Kad god je to moguće, preporuča se navođenje originalnog izvora. Ponekad nismo u mogućnosti doći do originalnog izvora informacija već on predstavlja sekundarni izvor o kojem smo saznali preko nekog drugog, primarnog informacijskog izvora.

U popisu literature navode se samo izvori koji su čitani (primarni izvori), a u tekstu se navode i sekundarni izvori (oni o kojima se pročitalo u djelu koje navodimo kao bibliografsku jedinicu).

Citiranje u tekstu:

Kovacic (kao što citiraju Simeunovic i Preradovic) navodi prednosti metode stabla odlučivanja u odnosu na druge metode predikcije u obrazovanju.

U popisu literature:

Simeunovic, V., Preradovic, Lj. (2014). Using Data Mining to Predict Success in Studying. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 16(2), 491-523.

CITIRANJE I REFERENCIRANJE KNJIGA

Kod korištenja knjiga kao izvora za završne i diplomske radove za knjigu je osim autora (urednika ako nije poznat autor), naslova i godine objave potrebno navesti i mjesto izdavanja te izdavača. Ako je knjiga izdana u Hrvatskoj dovoljno je navesti samo mjesto, a za druge države uz mjesto se navodi i naziv države (za SAD moguće je navesti i kraticu savezne države ako vam je poznata). Naslov knjige piše se *kurzivom*.

Kada se u tekstu citiraju, parafraziraju ili interpretiraju određeni koncepti iz knjiga drugih autora, poželjno je navesti i broj stranice na kojoj (kojima) se nalazi korišteni tekst, s obzirom na to da se radi

s izvorima u kojima je zbog opsega nekada teško identificirati korištene dijelove. Navođenje broja (brojeva) stranica obavezno je kod doslovnih citata.

Knjiga s jednim autorom

Citiranje u tekstu:

Studija slučaja predstavlja istraživačku strategiju za proučavanje kompleksnih društvenih fenomena, posebno kada se želi steći cjeloviti uvid u njihove značajne karakteristike (Yin, 2003, str. 3).

U popisu literature:

Yin, R. K. (1994). *Case Study Research: Design and Methods*. Thousand Oaks, CA, USA: Sage Publications.

Knjiga s dva autora

Citiranje u tekstu:

Belak i Aljinović Barać (2008, str. 63) smatraju da zbog različitih mogućih odnosa tržišne i knjigovodstvene cijene dionica i njihovih međusobnih kretanja u praksi nije moguće jednostavno koristiti njihov omjer (P/B) za donošenje investicijskih odluka.

ili

Zbog različitih mogućih odnosa tržišne i knjigovodstvene cijene dionica i njihovih međusobnih kretanja u praksi nije moguće jednostavno koristiti njihov omjer (P/B) za donošenje investicijskih odluka (Belak i Aljinović Barać, 2008, str. 63).

U popisu literature:

Belak, V., i Aljinović Barać, Ž. (2008). *Tajne tržišta kapitala*. Zagreb: Belak excellence.

Knjiga s tri, četiri ili pet autora

Citiranje u tekstu:

Kada se pojavi prvi put navode se svi autori, a u sljedećim referencama navodi se samo prvi uz oznaku da postoje i ostali (*et al.* je latinska oznaka za *et altera*, koja znači "i ostali"). Na hrvatskom jeziku može se koristiti „i sur.” (*suradnici*).

"Licenciranje se može definirati kao sporazum dviju strana, gdje jedna strana ima vlasnička prava nad nekom informacijom, procesom ili tehnologijom koja je zaštićena patentom, zaštitnim znakom ili autorskim pravom." (Hisrich, Peters i Shepherd, 2011, str. 183)

Hisrich i sur. (2008, str. 183-184) smatraju da je to jedan način pomoću kojega si velika tehnološka poduzeća dijelom mogu nadoknaditi visoke iznose uložene u istraživanja i razvoj, pri čemu trendovi

pokazuju da bi u budućnosti to mogli biti njihovi glavni izvori prihoda, a ujedno i jako snažan marketinški alat.

U popisu literature:

Hisrich, R. D., Peters, M. P., i Shepherd A. (2011). *Poduzetništvo* (7. izd.). Zagreb: MATE.

Knjiga sa šest ili više autora

U svim referencama u tekstu navodi se samo prvi uz oznaku da postoje i ostali (*et al.* je latinska oznaka za *et altera*, koja znači "i ostali").

U popisu literature navode se svi autori ako ih je 6 ili 7, a kada ih je 8 i više, navodi se prvih 6, izostavljaju se svi ostali prije zadnjega i umeće se oznaka trotočke.

npr. Vissing, K., Brink, M., Lonbro, S., Sorensen, H., Overgaard, K., Danborg, K., ... Aagaard, P. (2008). *Naslov...*

Poglavlje u uredničkoj knjizi

Citiranje u tekstu:

Navodi se samo onaj autor čije poglavlje ste koristili u radu.

Kod poduzeća koja na tržištu ostvaruju dobre poslovne rezultate i vanjski čimbenici u organizacijskoj okolini su stabilni, menadžment se ne odlučuje na promjene, već nastoji zadržati sve elemente strategije uz minimalne promjene u budućim razdobljima. Ponavljanjem uspješne strategije može se povećati učinkovitost poslovanja kroz smanjenje troškova zbog dobro poznatih načina rada. (Cingula, 2005.)

U popisu literature:

Cingula, M. (2005). Strategije promjena. U M. Buble (ur.), *Strateški menadžment* (str. 160-166). Zagreb: Sinergija

CITIRANJE ČLANAKA IZ STRUČNIH I ZNANSTVENIH ČASOPISA

U načelu se članci u tekstu (vezano uz broj autora članka) citiraju **na isti način kao i knjige**. Za 3-5 autora navode se u prvoj referenci svi, a nadalje u referencama "Prvi et al.". U referencama za radove 6 i više autora uvijek se navod samo "Prvi et al.". U popisu literature za članke s do 7 autora navode se svi autori, a kada ih je 8 i više, navodi se prvih 6, izostavljaju se svi ostali prije zadnjega i umeće se oznaka trotočke.

U slučaju da članak skidate iz *online* baze podataka (npr. EBSCO, Scopus, Proquest, Elsevier, Hrčak i sl.), moguće je navesti web stranicu časopisa, no to nije nužno (svakako provjerite s mentorom) i za članak

iz časopisa skinut iz online baze više nije potrebno navoditi datum učitavanja. **APA preporuča da se članak iz online baze navodi kao i članak iz tiskane verzije časopisa (s navođenjem autora, godine, naslova, naziva časopisa, godišta i broja, te brojeva stranica).** Ako članak ima svoj DOI indikator (Digital Object Identifier), njega je poželjno navesti na kraju reference nakon brojeva stranica od koje do koje je rad u časopisu tiskan.

Ako u tekstu navodite referencu iz članka, nije nužno navoditi broj stranice, no kada se radi o člancima dužim od npr. 10 stranica, možete kao i kod knjiga navesti i broj stranice na kojoj je korišten tekst.

Članak u časopisu s jednim autorom

Citiranje u tekstu:

Fuchs (2016) analizira djelovanje pokreta bioenergetskog sela i njihovih aktera, vrlo raširenoga u njemačkim većinski poljoprivrednim regijama. Pod pokretom se podrazumijeva postepeni prelazak na korištenje obnovljivih izvora električne energije, preko prijelaznog oblika biomase, na potpuno obnovljive izvore vjetra i sunca (Fuchs, 2016).

U popisu literature:

Fuchs, G. (2016). Pokret bioenergetskog sela u Njemačkoj: korak natrag ili reorganizacija energetske sustava budućnosti? *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline*, 25(1-2), 113-120. doi:10.17234/SocEkol.25.1.9

Članak u časopisu s tri ili više autora

Citiranje u tekstu:

Korištenje informacijske tehnologije i upravljanje velikim količinama podataka (*Big data*) u upravljanju ljudskim potencijalima može istovremeno prikupiti različite informacije o potencijalnim kandidatima za radno mjesto (dob, spol, obrazovanje, iskustvo, itd.) i na taj način uštedjeti poduzećima novac, vrijeme i energiju jer jednostavno sužava izbor kandidata na nekolicinu najpoželjnijih. (Šebalj, Živković i Hodak, 2016). Naravno, to ne umanjuje važnost intervjua "licem u lice", no smanjuje potrebu direktne komunikacije s vrlo velikim brojem kandidata za radno mjesto (Šebalj et al., 2016).

U popisu literature:

Šebalj, D., Živković, A., i Hodak, K. (2016). Big Data: Changes in Data Management. *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 29(2), 478-499.

Članak s više autora i istom godinom izdanja

Ukoliko citirate dva ili više rada koje je prvi autor radova objavio iste godine, tada se u popisu literature radovi sortiraju abecednim redoslijedom prema prezimenima ostalih autora, a godini se dodaju početna slova abecede, za prvi rad **a**, za drugi rad **b** (npr. 2001a, 2001b) itd.

Prilikom citiranja u tekstu, kod prvog spomena reference za 3-5 autora navode se svi autori, a nadalje u referencama "Prvi et al. (godina**a**)" itd.

U popisu literature:

Díaz, P., Aedo, I., i Montero, S. (2001a). Ariadne, a Development Method for Hypermedia. U Mayr, H. C. et al. (eds), *Database and Expert Systems Applications, 12th International Conference, DEXA 2001 Munich, Germany, September 3-5, 2001, Proceedings*. Lecture Notes in Computer Science, Vol. 2113, 764-774. Springer.

Díaz, P., Aedo, I., i Panetsos, F. (2001b). Modeling the Dynamic Behavior of Hypermedia Applications. *IEEE Transactions on Software Engineering*, 27(6), 550-572.

IZVORI S INTERNETA

Kada se radi o izvorima s Interneta (web stranica, web mjesto, online novinski članak, wiki stranica, objava na blogu, pojam iz online rječnika ili enciklopedije, Twitter, YouTube itd.), potrebno je izvor informacije opisati sa **što je više moguće bibliografskih elemenata** te navesti poveznicu na elektronički izvor informacije.

Elementi koji trebaju biti zastupljeni pri referenciranju u **popisu literature** su sljedeći:

1. Autor dokumenta ili informacije – može biti osoba ili organizacija/institucija.
2. Datum publiciranja – ako datum nije objavljen, navodi se kratica „bez dat.“ ili „n.d.“ (pisano bez navodnika).
3. Naslov dokumenta ili web stranice pisan *kurzivom* – za specifične vrste informacija iza naslova dokumenta može se navesti format dokumenta u uglatim zagrada, npr. *Naslov dokumenta* [Moodle].
4. Datum preuzimanja informacije s Interneta – navodi se kratak (ili dugi) datum nakon fraze „preuzeto“ ili „pristupano“ (npr. Preuzeto 24.05.2017.) ili na engleskom jeziku, kada se navodi pomoću softvera za referenciranje, navodi se dugi datum nakon fraze „retrieved“ (npr. Retrieved May 24, 2017).
5. Točna i cjelovita web adresa izvora informacije (URL) – navodi se uz frazu „Preuzeto [dd.mm.yyyy.] s [URL]“ ili na engleskom jeziku „Retrieved [mmmm dd, yyyy], from [URL]“ (pisano bez navodnika).

Napomena: prema APA stilu verzija 6 (APA 6^{ed}), nije nužno navesti datume preuzimanja za većinu online informacija, no preporuka je da se taj datum navodi za izvore koji se mogu promijeniti tijekom vremena (APA manual, str. 192, prema „A guide to the APA 6th ed. referencing style“, 2015).

Prilikom citiranja u tekstu izvora s Interneta, u rečenicu je potrebno uključiti prezime autora i datum publiciranja, kao i kod citiranja tiskanih izvora informacija (knjige, članka iz časopisa i sl). Ako je autor nepoznat, navodi se naslov web dokumenta u navodnicima ili *kurzivu* i datum publiciranja. Ako je datum publiciranja nepoznat, iza autora/naslova stranice navodi se tekst „bez dat.“ ili „n.d.“, pri čemu se tekst o nepostojanju datuma navodi bez navodnika, kao u primjeru na kraju ove rečenice („Quick Answers—References“, bez dat.).

Ako se **web stranica u tekstu spominje kao primjer**, a s nje se ne navode informacije, dovoljno je u rečenici samo navesti URL web stranice bez uključivanja web stranice u popis literature, npr. „Primjer

web mjesta na kojem se koristi vršna navigacija kao primarna navigacija je web mjesto tvrtke Apple (<https://www.apple.com/>).“.

U nastavku su navedeni primjeri citiranja i referenciranja izvora s Interneta s hrvatskim i engleskim načinom navođenja datuma preuzimanja informacije:

a) **Izvor s Interneta, poznat je autor i datum publiciranja**

Kada je poznat autor teksta koji je publiciran kao web dokument (web stranica, objava na blogu i sl.), pri citiranju/parafraziranju/interpretiranju tog teksta navodi se autorovo prezime i datum objave u zagradi. U popisu literature prvo se navodi autorovo prezime i inicijal(i) imena, zatim datum publiciranja, naslov dokumenta te datum preuzimanja i URL. Iza naslova dokumenta može se navesti i format dokumenta u uglatim zagrada, npr. *Naslov dokumenta* [Blog post].

Citiranje u tekstu:

Dva postupka koja su najčešće uključena u pripremu slike za web su: odabir ispravnog grafičkog formata slike i optimizacija slike (Perna, 2017).

U popisu literature (hrvatska verzija):

Perna, M. A. (2017). *What Is the Right Image Format for Your Website?* Preuzeto 19.04.2017. s <https://www.sitepoint.com/what-is-the-right-image-format-for-your-website/>

ili

Perna, M. A. (2017). *What Is the Right Image Format for Your Website?* [Blog post]. Preuzeto 19.04.2017. s <https://www.sitepoint.com/what-is-the-right-image-format-for-your-website/>

U popisu literature (engleska verzija):

Perna, M. A. (2017). *What Is the Right Image Format for Your Website?* [Blog post]. Retrieved April 19, 2017, from <https://www.sitepoint.com/what-is-the-right-image-format-for-your-website/>

b) **Izvor s Interneta, autor je organizacija/institucija, datum publiciranja nije poznat**

Kada je umjesto autora teksta navedena organizacija ili institucija (obično u podnožju web stranice), kao autor se navodi naziv organizacije/institucije koja je objavila informaciju. Često je naziv organizacije duži pa se preporuča uz duži naziv u uglate zagrade staviti i kraći naziv organizacije, naročito ako će se izvor više puta citirati u tekstu. Tada se pri drugom citiranju i svaki sljedeći puta navodi kraći naziv.

Citiranje u tekstu, kada se izvor pojavljuje prvi puta:

Baze podataka koje su od važnosti za poslovanje poduzetnika i obrtnika su „Poduzetnički impuls“, Obrtni registar“, „Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture“, „Sudski registar

trgovačkih društava“ te „HGK – Baza poslovnih subjekata“ („Ministarstvo rada, gospodarstva i poduzetništva [MINGO]“, bez dat.).

Citiranje u tekstu kada se izvor pojavljuje drugi i svaki sljedeći puta:

Poduzetnici i obrtnici dodatno se na web stranicama Ministarstva mogu informirati o objavljenim javnim pozivima i zakonima važnim za poslovanje njihovog poduzeća („MINGO“, bez dat.).

U popisu literature:

Ministarstvo rada, gospodarstva i poduzetništva [MINGO] (bez dat.) *Poduzetništvo i obrt*. Preuzeto 24.05.2017. s <http://www.mingo.hr/page/kategorija/ministarstvo>

c) Izvor s Interneta, bez autora, ali s datumom publiciranja

Kada autor teksta na webu nije poznat, naslov web dokumenta u popisu literature dolazi na prvo mjesto, nakon čega se navodi datum objave. Na sličan način, naslov dokumenta navodi se i pri citiranju u tekstu, pri čemu se naslov stavlja **unutar navodnika**. Naslov se pri citiranju može skratiti na nekoliko riječi ukoliko je jako dugačak („How do you reference a web page that lists no author?“, bez dat.).

Citiranje u tekstu:

U okviru projekta ICT-AAC razvijene su dvije nove aplikacije za iOS platformu: "ICT-AAC Slovarica" koja omogućuje djeci učenje vizualnih simbola i "ICT-AAC Komunikator" koji olakšava komunikaciju s okolinom ljudima sa specifičnim komunikacijskim potrebama („Two iOS applications available“, 2013).

U popisu literature:

Two iOS applications available (2013). Preuzeto 15.4.2015. s <http://www.ict-aac.hr/index.php/en/applications-news/140-two-ios-applications-available>

d) Specifičan izvor s Interneta, wiki stranica (uključujući Wikipediju)

Wiki stranice u pravilu uređuje više osoba te je poželjno konzultirati se s mentorom možete li informacije s njih, uključujući i one s Wikipedije, citirati i referencirati u radu. Wikipedija (wikipedia.org) može biti dobar izvor informacija za početno upoznavanje teme i njene strukture. Preporuča se koristiti poveznice na originalne članke koji su navedeni pri dnu wiki stranice kako bi provjerili vjerodostojnost informacija na wiki stranici.

Citiranje u tekstu:

Web dizajn uključuje poznavanje različitih vještina i disciplina koje su potrebne za izradu i održavanje web mjesta, a između ostalog uključuje poznavanje smjernica web upotrebljivosti i web pristupačnosti („Web design“, bez dat.)

U popisu literature:

Web design. (bez dat.). U Wikipedia. Preuzeto 24.05.2017. s https://en.wikipedia.org/wiki/Web_design

e) Specifičan izvor s Interneta, Moodle

Prije citiranja i referenciranja izvora s Moodla (prezentacija i drugih nastavnih materijala), savjetuje se kontaktirati autora sadržaja i zatražiti od njega dopušenje. Pri referenciranju u popisu literature navode se svi dostupni bibliografski elementi.

Citiranje u tekstu:

Kliček navodi da „sva osjetila još nisu ni približno zastupljena u široj primjeni u multimediji“ (Kliček, 2015).

U popisu literature:

Kliček, B. (2015). *Osjetila, mediji i taksonomija*. Multimedijски sustavi [Moodle]. Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike, Varaždin

f) Specifičan izvor s Interneta, YouTube

Citiranje u tekstu:

Stocks (2015) u svojoj prezentaciji na konferenciji *Generate London 2014* pojašnjava kako u CSS kodu uključiti prikaz ligatura na web stranici te daje preporuke za korištenje parametra „font-feature-settings“.

U popisu literature:

Stock, E. J. (08.01.2015). *Advanced web typography* [Video file]. Preuzeto 28.05.2017. s https://www.youtube.com/watch?v=iDy-6sV_kjw

SOFTVER I APLIKACIJE

Citiranje u tekstu:

Rudarenje prikupljenih podataka izvedeno je pomoću statističkog softvera *IBM SPSS Statistics* verzije 24.0 (IBM Corporation, 2016).

U popisu literature:

IBM Corporation (2016). *IBM SPSS Statistics* (Verzija 24.0). Preuzeto s <https://www.ibm.com/analytics/us/en/technology/spss/>

Citiranje u tekstu:

Retuširanje lica osoba na fotografijama snimljenim pomoću iPhone-a napravljeno je pomoću mobilne aplikacije *Facetune* (Lightricks Ltd., 2016).

U popisu literature:

Lightricks Ltd. (2016). *Facetune* (Verzija 2.6.3) [Mobilna aplikacija]. Preuzeto s <http://itunes.apple.com>

STANDARDI I SMJERNICE

Kada se radi o citiranju i referenciranju standarda kvalitete i raznih smjernica (eng. *guidelines*), potrebno je navesti autora ili organizaciju, datum publiciranja, naziv standarda/smjernica i elektronički izvor („APA Style Blog: How to Cite Quality Standards and Guidelines in APA Style“, 2017). Ako je naziv organizacije duži, preporuča se uz duži naziv u uglate zagrade staviti i kraći naziv organizacije, naročito ako će se izvor više puta citirati u tekstu. Tada se pri drugom citiranju i svaki sljedeći puta navodi kraći naziv.

a) Standardi

Citiranje standarda u tekstu, kada se izvor pojavljuje prvi puta:

Prema standardu ISO/IEC 25010:2011 kvaliteta se općenito odnosi na stupanj do kojeg softver zadovoljava definirane i implicirane potrebe kada se koristi u specifičnom kontekstu (International Organization for Standardization [ISO], 2010).

Citiranje standarda u tekstu, kada se izvor pojavljuje drugi ili svaki sljedeći puta:

Standard ISO/IEC 25010:2011 definira dva modela kvalitete: model kvalitete u uporabi i model kvalitete proizvoda (ISO, 2010).

Standard u popisu literature:

International Organization for Standardization [ISO]. (2010) *ISO/IEC 25010:2011 - Systems and Software Engineering -- Systems and Software Quality Requirements and Evaluation*

(SQuaRE) -- System and Software Quality Models. Preuzeto s <https://www.iso.org/standard/35733.html>

Ako postoji više standarda iste organizacije koji su izdani iste godine, u popisu literature sortiraju se abecednim redoslijedom prema nazivu standarda, a godini se dodaju početna slova abecede, npr. **2010a**, **2010b** itd.

b) Smjernice

Citiranje smjernica u tekstu:

Smjernice WCAG navode preporuke za oblikovanje sadržaja web stranica kako bi on bio pristupačniji što široj publici, uključujući i osobe s invaliditetom (W3C, 2008).

Smjernice u popisu literature:

W3C (2008). *Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0*. Retrieved from <https://www.w3.org/TR/WCAG20/>

RJEČNIK I ENCIKLOPEDIJA

Pojmovi iz rječnika ili enciklopedije se referenciraju na način da obuhvate što više bibliografskih podataka: pojam, autore ili urednike rječnika/enciklopedije, naziv rječnika/enciklopedije, godinu izdanja, mjesto izdavanja i izdavača. Kod online izdanja potrebno je uključiti i web adresu pojma.

Pojam iz tiskanog rječnika (autor)

Citiranje u tekstu:

Važno je razlikovati rezoluciju uređaja od rezolucije digitalne slike ili rezolucije ekrana, koje se također izražavaju i u različitim mjernim jedinicama: dpi, ppi ili lpi (Farace, 1996, str. 49).

U popisu literature:

Farace, J. (1996). Device resolution. U *The Digital Imaging Dictionary*. New York: Allworth Press.

Pojam iz tiskanog rječnika (urednik/ci)

Citiranje u tekstu:

U užem smislu riječi poučavanje se odnosi na sustav „promišljenih pedagoških mjera koje odgajatelj primjenjuje kao namjernu pomoć u procesu odgajaničkovog učenja“ (Franković et al., 1963, str. 716).

U popisu literature:

Franković, D., Pregrad, Z., i Šimleša, P. (ur.) (1963). Poučavanje. U *Enciklopedijski rječnik pedagogije*. Zagreb: Matica Hrvatska.

Pojam u online rječniku (urednik)

U popisu literature:

Simpson, J. (Ed.). (2011). Acquiescence. U *Oxford English dictionary*. Preuzeto s <http://www.oed.com/>

Pojam u online rječniku (bez autora ili urednika)

Citiranje u tekstu:

Rudarenje podataka predstavlja proces upotrebe specijalnog softvera za velike količine podataka („Data mining“, 2017a).

U popisu literature:

Data mining. (2017a). U *Cambridge dictionaries online*. Preuzeto s <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/data-mining>

Citiranje u tekstu:

Rudarenje predstavlja praksu pretraživanja velike količine podataka („Data mining“, 2017b).

U popisu literature:

Data mining. (2017b). U *Merriam-Webster's online dictionary*. Preuzeto s <https://www.merriam-webster.com/dictionary/data%20mining>

Napomena: prema APA stilu, kod kredibilnog online izvora nije neopohodno navoditi datum preuzimanja informacije.

Pojam u online enciklopediji (bez datuma)

Citiranje u tekstu:

Web dizajn uključuje poznavanje različitih vještina i disciplina koje su potrebne za izradu i održavanje web mjesta, a između ostalog uključuje poznavanje smjernica web upotrebljivosti i web pristupačnosti („Web design“, bez dat.)

U popisu literature:

Web design. (bez dat.). U *Wikipedia*. Preuzeto 24.05.2017. s https://en.wikipedia.org/wiki/Web_design

SLIKE (ILUSTRACIJE, FOTOGRAFIJE, MAPE, GRAFIKONI)

Korištenje tuđih slika (fotografija, ilustracija, mapa, grafikona itd.) dopušteno je u obrazovne svrhe uz navođenje autora i reference na izvor slike (knjiga, novine, web stranica i sl.). Slike koje sadrže tekst na engleskom jeziku potrebno je prevesti na hrvatski jezik.

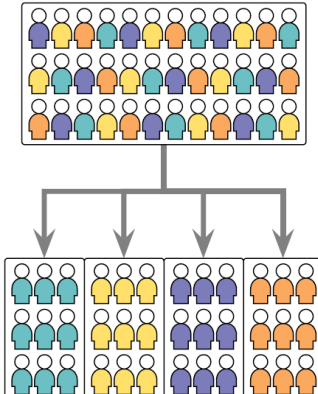

Citiranje u tekstu:

- U tekstu navedite da se referirate (opisujete) konkretnu sliku. Npr. „Na slici 1 prikazana je segmentacija korisnika u grupe korisnika koji dijele zajedničke potrebe.“
- Sliku treba smjestiti u blizini (najčešće ispod) citata u tekstu.
- Naziv slike, koji se uobičajeno navodi ispod slike, treba sadržavati i referencu oblikovanu prema ranije navedenim smjernicama za referenciranje knjige, članka u časopisu, izvora s Interneta itd.

U popisu literature:

- Navedite sve informacije koje možete pronaći o slici (tko je autor, kada je slika objavljena, naziv slike, izvor slike) i slijedite smjernice referenciranja ovisno o izvoru slike (knjiga, članak, pojam iz enciklopedije, izvor s Interneta i sl.).

Primjeri navođenja slika:

Izvor	Citiranje u tekstu (tko, kada?)	U popisu literature Tko. (Kada). Što. Odakle.
<p>Slika iz knjige ili časopisa</p> <ul style="list-style-type: none">- ako se radi o slici iz knjige, obavezno navedite i broj stranice knjige gdje se slika nalazi		<p>Garrett, J. J. (2011). <i>The Elements of User experience, User-Centered Design for the Web and Beyond</i>, drugo izdanje. New Riders, CA, SAD.</p>
<p>Slika iz multimedijske baze</p> <ul style="list-style-type: none">- odnosi se na sliku koju ste preuzeli iz neke baze slika ili enciklopedije- ako je poznat autor slike, potrebno ga je navesti u citatu i referenci		<p><i>Digital Camera Telephoto Isolated In White</i> Stock Image [Slika] (bez dat.) Preuzeto 29.05.2017. sa https://www.graphicstock.com/stock-image/digital-camera-telephoto-isolated-in-white</p>

Slika 1. Segmentacija korisnika u grupe korisnika (Garret, 2011, str. 43).

Slika 2. Primjer teleobjektiva fotoaparata (*Digital Camera Telephoto*, bez dat.)

Slika pronađena pomoću pretraživača

- identificirajte izvor slike preko poveznice u pretraživaču i navedite sve bibliografske elemente koje možete pronaći o slici

Slika 3. HoloLens (*Microsoft HoloLens*, bez dat.)

Microsoft HoloLens [Slika] (bez dat.) Preuzeto 29.05.2017. sa <https://www.microsoft.com/en-us/hololens>

Neobjavljena slika – privatna kolekcija

- odnosi se na sliku (fotografiju, ilustraciju) kojoj ste vi autor i niste je nigdje objavili

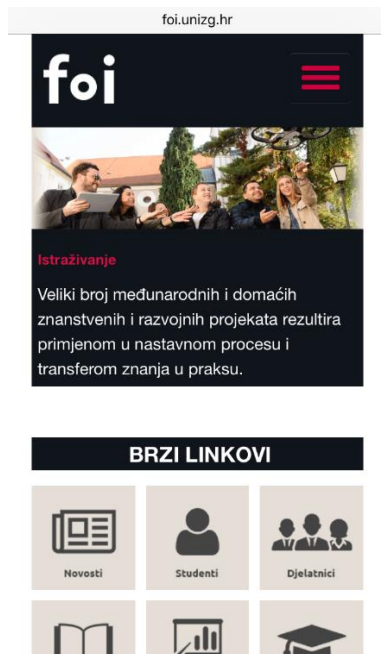

Slika 4. Primjer preekspozirane fotografije (autorski rad)

Ne navodi se u popisu literature.

Slika ekrana (eng. Screenshot)

- ako se s web stranice ne navode informacije, dovoljno je u opisu slike navesti URL web stranice

Slika 5. Izgled početne stranice FOI weba (foi.unizg.hr) prikazana na pametnom telefonu iPhone 5

Ne navodi se u popisu literature.

ZAKON (STATUT / PRAVILNICI)

Citiranje u tekstu:

Prva godina označava godinu kada je Zakon (statut / pravilnik) objavljen dok druga godina označava godinu kada je napravljena zadnja revizija dokumenta.

„Trgovac pojedinac je fizička osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost u skladu s propisima o obrtu i upisana je u sudskom registru kao trgovac pojedinac.“ (Zakon o trgovačkim društvima NN 113/93 (NN 110/15))

U popisu literature:

Zakon o trgovačkim društvima NN 111/93 (NN 110/15). Preuzeto 24.05.2017. s
<https://www.zakon.hr/z/546/Zakon-o-trgova%C4%8Dkim-dru%C5%A1tvima>

NOVINE

Članak u magazinu

Citiranje u tekstu:

Umjetna inteligencija postaje sve bliža široj zajednici (Goel, 2017).

U popisu literature:

Goel, A. (2017, ožujak). Expository AI Applications. *AI Magazine*, 38, 3.

Članak u novinama

Citiranje u tekstu:

Visoki iznos raspoloživih sredstava iz fondova Europske Unije potiče sklonost investiranju (Kovačević, 2017).

U popisu literature:

Kovačević, J. (07.05.2017). Ohrabrujući podaci Državnog zavoda za statistiku. *Jutarnji list*, str. 8.

Članak u novinama (bez autora)

U tekstu se citira tako da se skraćeni naslov napiše unutar navodnika.

Citiranje u tekstu:

Prilikom pretraživanja Interneta na računalo se skidaju mnoge privremene datoteke („Osobno računalo“, 2017).

U popisu literature:

Osobno računalo vam radi sve sporije i muči se u izvedbi najjednostavnijih zadataka. (2017, Ožujak 25). *Jutarnji list*, str. 38.

Članak u novinama (online)

Citiranje u tekstu:

Pametni telefoni sadrže mnoštvo opcija koje omogućuju obavljanje uloge daljinskog upravljača (Arežina, 2014.).

U popisu literature:

Arežina, N. (2014, Lipanj 03). Pretvorite svoj smartphone u daljinski upravljač za smart TV. *Večernji list*. Preuzeto 24.05.2017. s <https://www.vecernji.hr/techsci/pretvorite-svoj-smartphone-u-daljinski-upravljac-za-smart-tv-942190>

BROŠURA (S AUTOROM / BEZ AUTORA)

Citiranje u tekstu: (bez autora)

Svjetski trendovi ukazuju da će već 2020. godine primjenom informacijsko komunikacijske tehnologije nastati poslovi budućnosti koji danas još ne postoje („Evolucija obrazovanja“, bez dat.).

U popisu literature: (bez autora)

Evolucija obrazovanja. Domena pravog znalca. [Brošura] (bez dat.). ICT Znanstveni laboratorij. Filozofski fakultet Osijek, Gimnazija Gaudeamus, Gimnazija i ekonomska škola Pitagora. Preuzeto 24.05.2017. s <http://loops.hr/wp-content/themes/loops/doc/brošura ICT.pdf>

KONFERENCIJSKI RAD (TISKANI / ON LINE)

Citiranje u tekstu:

U radu *A Survey on Usage of Mobile Devices for Learning among Tertiary Students in Croatia*, autorice Kljunić i Plantak Vukovac (2015) predstavljaju najznačajnije karakteristike i elemente mobilnog učenja.

ili

Neki rezultati dosadašnjih istraživanja mobilnog učenja u Hrvatskoj pokazuju kako su rezultati usporedivi s rezultatima u drugim zemljama. Jedan od najznačajnijih usporedivih rezultata je posjedovanje pametnih telefona kod studenata (Kljunić i Plantak Vukovac, 2015).

U popisu literature:

Kljunić, J., i Plantak Vukovac, D. (2015). *A Survey on Usage of Mobile Devices for Learning among Tertiary Students in Croatia*. U Hunjak, T., Kirinić, V., Konecki, M. (ur.), *Proceedings of the 26th*

Central European Conference on Information and Intelligent Systems (CECIIS 2015) (str. 97-104). Varaždin: Faculty of Organization and Informatics, University of Zagreb.

DOKTORSKA DISERTACIJA, MAGISTARSKI, SPECIJALISTIČKI, DIPLOMSKI ILI ZAVRŠNI RADOVI (TISKANI / ON LINE)

Citiranje u tekstu: (tiskanog oblika disertacije)

Temeljem rezultata dobivenih provedbom empirijskog dijela istraživanja autorica je postavila model percepcije privatnosti prilikom korištenja usluga online kupnje/e-bankarstva (Mekovec, 2010).

U popisu literature: (tiskani)

Mekovec, R. (2010). *Činitelji korisničke percepcije online privatnosti te njihova povezanost s procjenom kvalitete e-usluge* (Doktorska disertacija). Fakultet organizacije i informatike, Varaždin, Sveučilište u Zagrebu.

Citiranje u tekstu: (on line oblik disertacije)

Jurado navodi kako je uvođenje edukacijskog softvera (LMS-a) drastično promijenilo način učenja i donijelo brojne izazove tradicionalnim načinima poučavanja (Jurado, 2015).

U popisu literature: (on line)

Jurado, R. G. (2015). *Educational Software in Engineering Education* (Doktorska disertacija, Stockholm University, Švedska). Preuzeto s <http://www.dissertations.se/dissertation/32f52a08d8/>

Napomena u vezi korištenja softvera za referenciranje

U ovom dokumentu navedeni su primjeri koji se odnose na ručno oblikovanje referenci u tekstu i popisu literature.

Softver za referenciranje ne mora nužno oblikovati referencu prema uputama koje su ovdje predstavljene. Razlike postoje u oblikovanju datuma preuzimanja (npr. umjesto 24.05.2017. datum može biti oblikovan kao 29. svibanj 2017.), korištenih fraza (npr. umjesto „Preuzeto s“ koristi se „Preuzeto od“ i sl.) ili oblikovanju naslova web stranica (npr. izostavljen je kurziv). Također, neki alati ne mogu oblikovati referencu na hrvatskom jeziku (npr. Mendeley) ili to naprave samo djelomično.

Ukoliko koristite softver za referenciranje, koristite oblikovanje koje predlaže softver i budite dosljedni u njegovoj primjeni.

Popis literature

- A guide to the APA 6th ed. referencing style.* (2015). Universal College of Learning. Preuzeto 29.05.2017. s http://student.ucol.ac.nz/library/onlineresources/Documents/APA_guide_2015.pdf
- APA Style Blog: How to Cite Quality Standards and Guidelines in APA Style.* (04.01.2017). Preuzeto 29.05.2017. s <http://blog.apastyle.org/apastyle/2017/01/how-to-cite-quality-standards-and-guidelines-in-apa-style.html>
- How do you reference a web page that lists no author?* (bez dat.). Preuzeto 29.05.2017. s <http://www.apastyle.org/learn/faqs/web-page-no-author.aspx>
- Quick Answers—References.* (bez dat.). Preuzeto 29.05.2017. s <http://www.apastyle.org/learn/quick-guide-on-references.aspx#Websites>
- Tkalac Verčić, A., Sinčić Ćorić, D., i Pološki Vokić, N. (2010). *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada*. Zagreb: M.E.P. d.o.o.